

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3009

Vragen van het lid **Van Bommel** (SP) aan de ministers van Buitenlandse Zaken en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *het lot van politieke gevangenen in Indonesië* (ingezonden 2 juli 2010).

Antwoord van minister **Verhagen** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 4 augustus 2010).

Vraag 1

Hebt u kennisgenomen van de aanbevelingen van het rapport van Human Rights Watch «Prosecuting Political Aspiration, Indonesia's Political Prisoners»? Deelt u deze aanbevelingen? Indien neen, waarom niet?¹ Zo ja, op welke wijze wilt u deze bij de Indonesische regering inbrengen?

Antwoord 1

Ja, ik heb kennisgenomen van dat rapport. Nederland volgt de mensenrechtensituatie in Indonesië nauwlettend, zowel bilateraal als in EU-verband. Tijdens de EU-Indonesië mensenrechtendialoog op 29 juni 2010 werden door de EU onderwerpen als vrijheid van meningsuiting en de ontwikkeling van de rechtsstaat opgebracht. Ook over de rechten van gedetineerden vond een constructieve dialoog met Indonesië plaats. Nederland zal ook in de toekomst in het kader van de bilaterale politieke dialoog met Indonesië aandacht blijven vragen voor de behandeling van politieke gevangenen.

Vraag 2

Bent u bereid de onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating te verlangen van alle personen die op geweldloze wijze hun politieke opvattingen hebben geuit in Indonesië? Bent u bereid in het bijzonder de gevallen van de mensen die met Molukse en Papoea vlaggen en andere onafhankelijkheidssymbolen geweldloos actie hebben gevoerd daarbij aan de orde te stellen? Indien neen, waarom niet?

Antwoord 2

Nederland staat voor de vrijheid van meningsuiting en probeert waar mogelijk, bilateraal of multilateraal, op te komen voor personen die voor het uiten van hun mening gestraft of gevangen genomen worden.

¹ «Prosecuting Political Aspiration, Indonesia's Political Prisoners» Zie blz 15, <http://www.hrw.org/en/reports/2010/06/23/prosecuting-political-aspiration-0>

Dit gebeurde tijdens mijn bezoek aan Indonesië in januari 2009, tijdens de bilaterale politieke dialoog met Indonesië in november 2009 en meer recent door medewerkers van de Nederlandse ambassade in Jakarta, te weten in mei en juni jl. Tevens is over de situatie van politieke gevangenen gesproken tijdens de EU mensenrechtendialoog op 29 juni jl. De regering zal de vervolging en gevangenzetting van alle personen die op geweldloze wijze hun politieke opvattingen ventileren bij elke zich daartoe lenende gelegenheid onder de aandacht van de Indonesische regering blijven brengen.

Vraag 3

Herinnert u zich uw antwoord op schriftelijke vragen van 29 april 2008 waarin u meldt dat Nederland Indonesië heeft gevraagd de artikelen 106 en 107 van het Wetboek van strafrecht en Regeringsbesluit 77/2007 in lijn te brengen met vigerende internationaalrechtelijke verplichtingen? Deelt u de mening dat Indonesië tot op heden daaraan geen gehoor heeft gegeven? Bent u daarom bereid rechtstreeks aan te dringen bij de Indonesische regering de door u gewenste maatregelen door te voeren?²

Antwoord 3

Ja. Ik ben bereid de Indonesische regering nogmaals te vragen de artikelen 106 en 107 van het Wetboek van strafrecht en Regeringsbesluit 77/2007 in lijn te brengen met vigerende internationaalrechtelijke verplichtingen.

Vraag 4

Hebt u inmiddels precieze cijfers ontvangen over het aantal politieke gevangenen in de Molukken en elders in Indonesië? Zo ja, om hoeveel mensen gaat het daarbij?³

Antwoord 4

Het rapport van Human Rights Watch spreekt over tenminste 100 politieke gevangenen uit de regio's Molukken en Papoea. De Indonesische autoriteiten maken geen cijfers hierover bekend.

Vraag 5

Bent u bereid te pleiten voor onafhankelijk onderzoek naar marteling van deze politieke gevangenen? Indien neen, waarom niet?

Antwoord 5

De berichten over mogelijke martelingen in Indonesische gevangenisbureaus baren mij grote zorgen. Het onderwerp is zowel bilateraal als in EU-verband aan de orde gesteld. Ik zal deze kwestie blijven agenderen.

Vraag 6

Bent u bereid opnieuw te pleiten voor het overplaatsen van Molukse politieke gevangenen naar een gevangenis op de Molukken?⁴

Antwoord 6

Ja. Nederland werkt overigens samen met de Indonesische autoriteiten om het functioneren van de rechtsstaat op de Molukken te verbeteren.

Vraag 7

Herinnert u zich vraag 4 van schriftelijke vragen van 30 juni 2008, waarin gevraagd wordt naar de eventuele strafvervolging van leden van Densus 88?⁵ Is het in Indonesië tot strafvervolging gekomen van leden van Densus 88? Hoe beoordeelt u de aanbeveling van Human Rights Watch dat de VS en Australië moeten ophouden met het trainen van leden van Densus 88, omdat zij betrokken waren bij de marteling van deelnemers aan de dansactie van 29 juni 2007? Deelt u deze aanbeveling? Indien neen, waarom niet?

² Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2008–2009, nr. 2217.

³ Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2008–2009, nr. 3096.

⁴ Kamerstuk 26 049, nr. 69.

⁵ Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2008–2009, nr. 3096, vraag 4.

Antwoord 7

Ja. Voor zover mij bekend zijn er geen leden van Densus 88 vervolgd. Het is aan de VS en Australië om een afweging te maken over het al dan niet voortzetten van trainingen aan Indonesische politiediensten.

Vraag 8

Op welke wijze ziet Nederland toe op de voortgang van de hervorming van de veiligheidssector, zoals u op 31 augustus 2007 beloofde en eerder in een beleidsnotitie d.d.13 juni 2006 aankondigde? Wat is de stand van zaken op dit gebied?⁶

Antwoord 8

Nederland steunt thans de Indonesische politie met opleidingen en trainingen, vooral op het gebied van «community policing», goed bestuur, verkeerspolitie en recherche (cybercrime, financiële zaken en milieu). Tevens voert Nederland bilateraal en multilateraal gesprekken met de Indonesische regering over de verdere hervormingen van de veiligheidssector. Het gaat dan vooral om het terugdringen van de militaire participatie in de economie, de verhouding leger en politie, de rol van politie, leger en veiligheidsdiensten in een democratie en de versterking van de kennis van mensenrechten bij de veiligheidsautoriteiten. Daarnaast steunt Nederland meerdere lokale NGO's die actief zijn op het gebied van mensenrechten en democratie.

Vraag 9

Kunt u uitsluiten dat in de samenwerking tussen Nederland en Indonesië in het kader van terrorismebestrijding Nederlandse inbreng leidt tot mensenrechtenschendingen? Indien neen, welke maatregelen neemt u naar aanleiding van de bevindingen van dit rapport?

Antwoord 9

Bij de samenwerking tussen de inlichtingen- en veiligheidsdiensten op het terrein van terrorismebestrijding zijn democratische inbedding en het respect voor de mensenrechten een essentieel onderdeel van de besluitvorming omtrent het aangaan en onderhouden van de relaties met de desbetreffende dienst.

Dit ligt in het verlengde van artikel 59 WIV 2002 waarin onder meer is bepaald dat de samenwerking met buitenlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten slechts plaatsvindt voor zover de belangen die zij behartigen niet onverenigbaar zijn met de belangen die Nederland heeft te behartigen, waaronder de grond- en mensenrechten, die zijn neergelegd in de Grondwet en in internationale verdragen die door Nederland zijn geratificeerd.

Vraag 10

Deelt u de mening dat deze politieke gevangenen vrij moeten zijn voordat president Yudhoyono zijn voorgenomen bezoek aan Nederland kan brengen, later dit jaar? Indien neen, waarom niet?

Antwoord 10

Graag verwijs ik naar mijn antwoord op vraag 2. Het voorgenomen bezoek van president Yudhoyono weerspiegelt de uitstekende en veelzijdige relatie tussen Nederland en Indonesië. Een constructieve en open dialoog over mensenrechten is daar onderdeel van.

⁶ Kamerstukken 26 049 nr. 58 en 26 049, nr. 51. Zie m.n. blz 10 »Voorts werd in november 2005 tussen het ministerie van Binnenlandse Zaken en de Indonesische politie een MoU ondertekend als basis voor toekomstige samenwerking. Dit richt zich op trainingen op het gebied van de verkeersveiligheid en de bestrijding van terrorisme en transnationale misdaad.»